

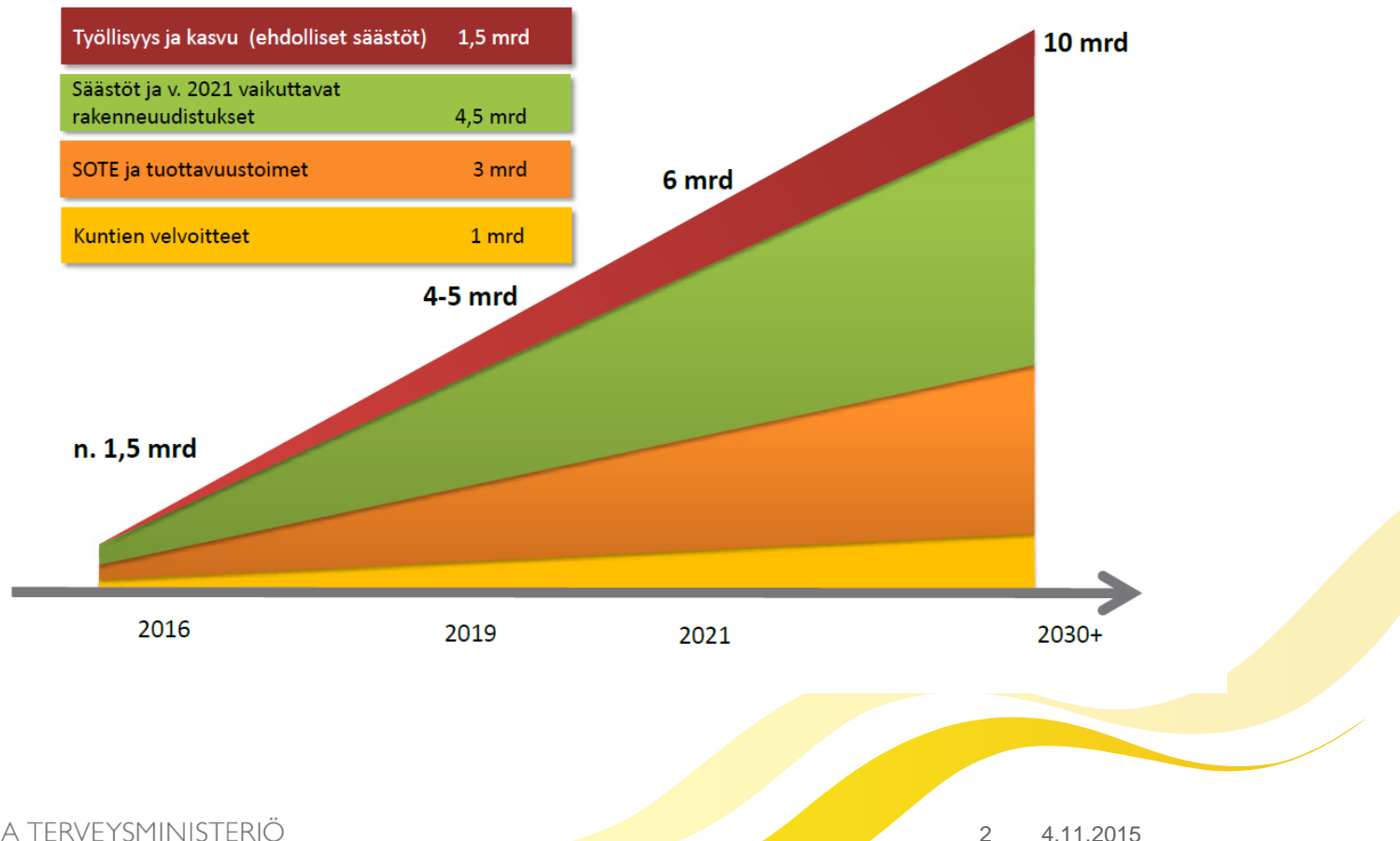
Sosiaali- ja terveysministeriön kehys vuosille 2016 - 2019 ja TAE 2016

Sosiaalipoliittisen yhdistyksen budjettiseminaari
12.10.2015

Ylijohtaja Raimo Ikonen 4.11.2015

Hallituksen säästö- ja rakenneuudistusohjelma

Hallituksen säästö- ja rakenneuudistusohjelman vaikuttavuus

Perustuslain tavoitteet

Perustuslaki 19 §: Oikeus sosiaaliturvaan

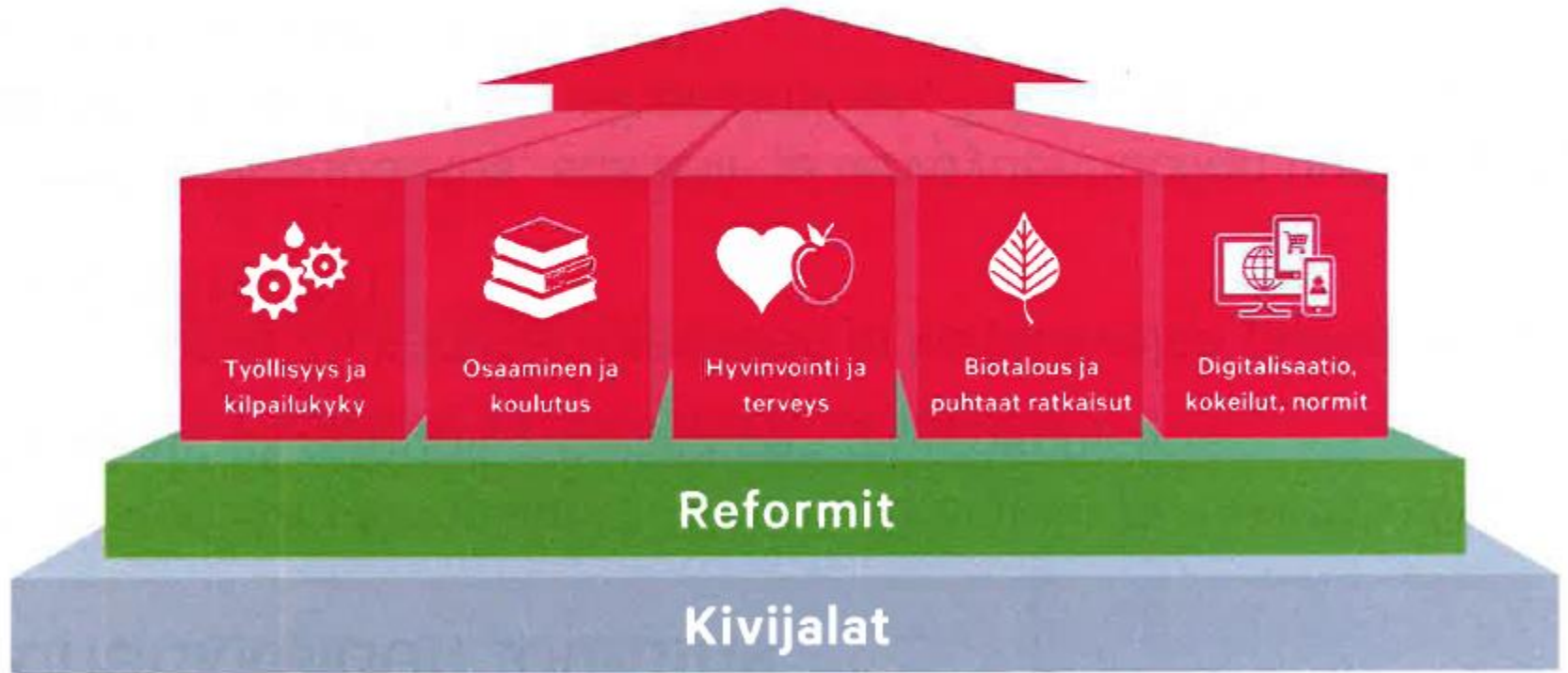
- oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon
- syyperusteinen turva lailla
- jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä

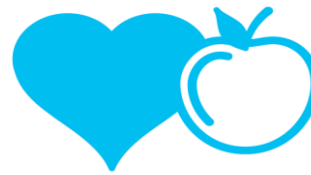
Perustuslaki 6 §: Yhdenvertaisuus

- Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä
- tasa-arvo toteutettava

VISIO: SUOMI 2025

Yhdessä rakennettu

2025: Suomalaiset voivat paremmin ja kokevat pärjäävänsä erilaisissa elämäntilanteissa. Jokainen ihminen kokee voivansa vaikuttaa, tehdä valintoja ja ottaa vastuuta. Sosiaali- ja terveydenhuollossa painopiste on ennaltaehkäisyssä, hoitoketjut ovat sujuvia, henkilöstö voi hyvin ja tietojärjestelmät toimivat. Uudistuksen myötä yhteisillä varoilla saadaan enemmän terveyttä ja hyvinvointia.

Hallituskauden tavoitteet painopistealueelle:

- Terveyden edistäminen ja varhainen tuki ovat vahvistuneet poikkihallinnollisesti päätöksenteossa, palveluissa ja työelämässä lainsäädäntömuutoksilla sekä paremmalla toimeenpanolla. Terveys- ja hyvinvointierot ovat kaventuneet.
- Eri-ikäisten ihmisten vastuuta omasta terveydentilasta sekä elämäntavoista on tuettu. Julkinen palvelulupaus on määritelty yhteiskunnan taloudellisen kantokyvyn puitteissa. Ihmisten erilaisissa elämäntilanteissa toimivia valintoja on mahdollistettu enemmän.
- Lasten ja perheiden hyvinvointi ja omat voimavarat ovat vahvistuneet.
- Ikääntyneiden ihmisten kotiin saatavia palveluja on painotettu. Omaishoitoa on vahvistettu.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on parantanut peruspalveluja ja tietojärjestelmiä.
- Sosiaaliturvaa on uudistettu osallistavaksi ja työhön kannustavaksi.
- Järjestötyö ja vapaaehtoistoiminta ovat helpottuneet ja yhteisöllisyys lisääntynyt normeja purkamalla.

KÄRKIHANKKEET

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen

- Hallitusohjelman strategisen tavoitteen hyvinvointi ja terveys toimeenpanoa tuetaan viidellä kärkihankkeella vuosina 2016–2018.
- Näiden kärkihankkeiden toteuttamiseen on tarkoitus osoittaa yhteensä 130 milj. euroa, josta 23,5 milj. euroa kohdistuu vuodelle 2016.
- Nuorten sosiaali- ja terveystalvelujen uudistamiseen nuorisotakuun mukaisesti osoitetaan 4 milj. euroa vuosille 2016–2018, josta 1,5 milj. euroa vuodelle 2016.

Hyvinvointi ja terveys kärkihankkeet

- Palvelut asiakaslähtöisiksi: asiakaslähtöiset, omatoimisuutta tukevat toimintaprosessit sosiaali- ja terveydenhuollossa ja tarkoituksenmukainen sosiaaliturva, 3,5/37,0 milj. euroa
- Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta: lisätään terveitä elämäntapoja, kuten liikuntaa, ja vahvistetaan mielenterveyttä jokaisen suomalaisen arjessa sekä loivennetaan hyvinvointi- ja terveyseroja, 1,5/8,0 milj. euroa
- Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma: nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut, 7,0/40,0 milj. euroa
- Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa: iäkkäille sekä omais- ja perhehoitajille nykyistä yhdenvertaisemmat, paremmin koordinoitut ja kustannuksia alentavat palvelut, 9,5/30,0 milj. euroa
- Osatyökykyisille väyliä työhön: lisätään merkittävästi osatyökykyisten työssä pysymistä ja työllistymistä avoimille työmarkkinoille, 2,0/15,0 milj. euroa.

Yleistä

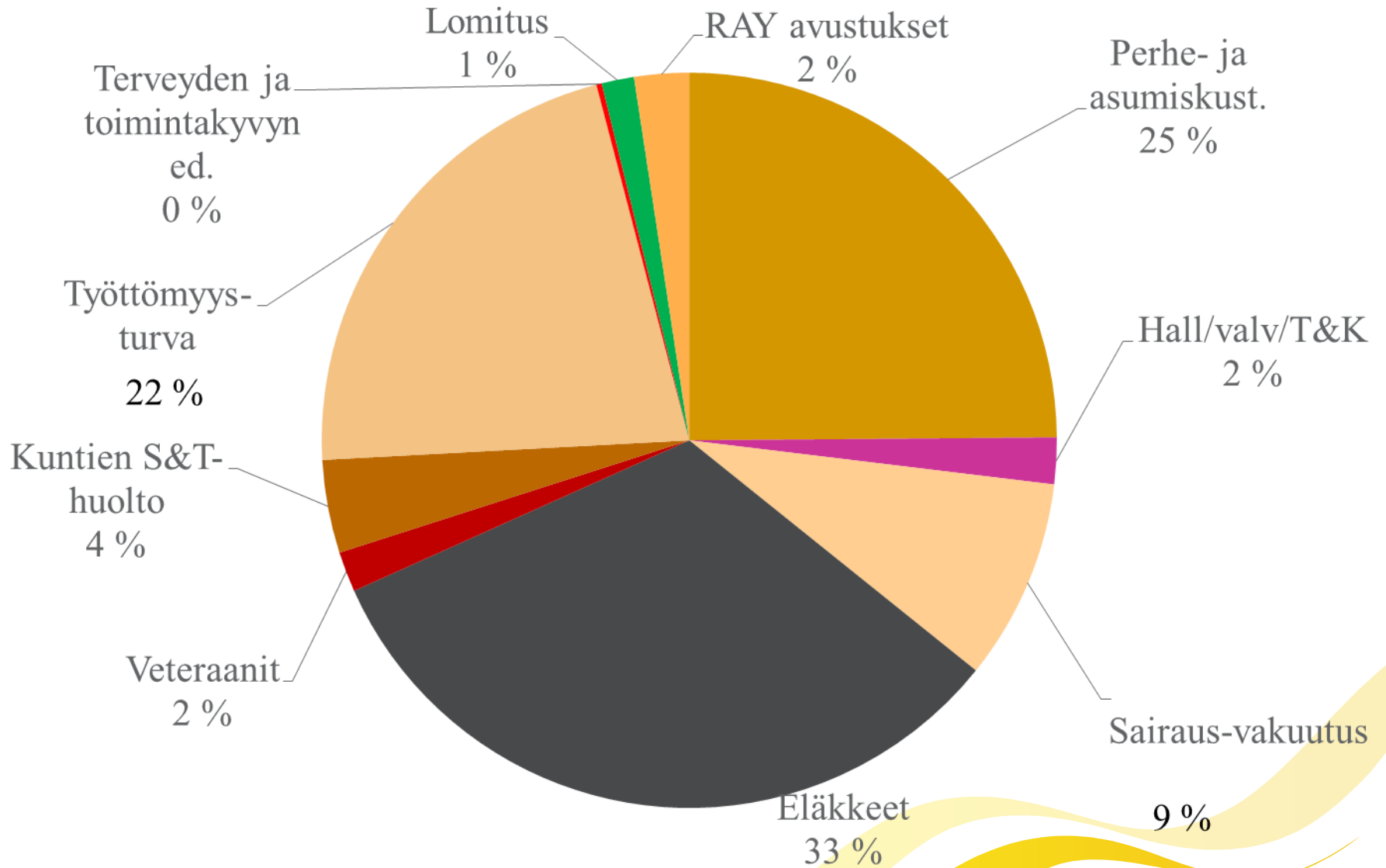
- Pääluokan loppusumma 13,1 mrd. euroa, noin 24 % valtion budjetista. Noin 360 milj. euroa suurempi kuin 2015 varsinainen talousarvio
- Kehyskauden lopussa 13,2 mrd. euroa
- Muutokset aiheutuvat pääosin hallitusohjelman mukaisten uudistusten toteuttamisesta sekä sosiaaliturva- ja toimeentuloturvaetuuksien tarvearvioiden tarkistuksista
- Lakisääteiset indeksitarkistukset toteutetaan vuonna 2016 lainmukaisesti lapsilisää lukuun ottamatta, jonka indeksisidonnaisuus poistetaan
- Indeksitarkistusten vaikutus on arviolta -31 milj. euroa vähennystä vuonna 2016
- Kehyskaudella KEL- ja kuluttajahinta/elinkustannusindeksiperusteiset indeksikorotukset jäädytetään 2017-2019

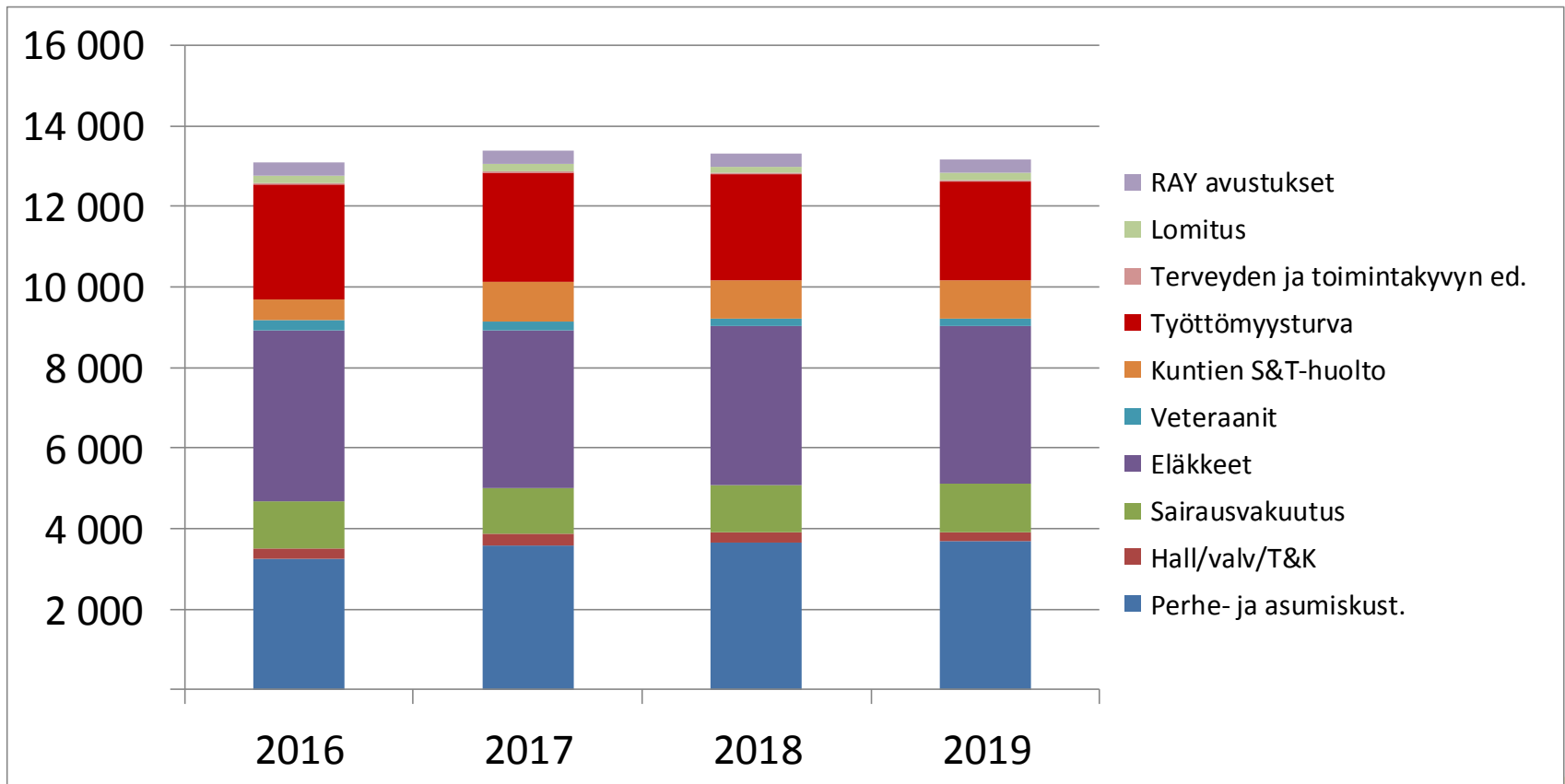
Yleistä

- Talousarvio sisältää rakenteellisia muutoksia, jotka osaksi vääristää luku- ja/tai momenttitasolla vertailua edellisiin vuosiin:
  - Kansaneläkelaitoksen toimintakulujen keskittäminen momentille 33.10.60
  - Vankiterveydenhuollon siirto OM:stä STM:n pääluokkaan momentille 33.01.06
  - Työsuojelun aluehallintoviraston toimintamenojen siirto lukuun 02. Valvonta
  - Asumistukien yhdistäminen ja siihen liittyvä määrärahasiirto kansaneläkemomentilta asumistukimomentille.

Päälukokka 33 jakauma TAE 2016

Pääluokka 33 kehys 2016-2019, milj. euroa

Perhe- ja asumiskustannusten tasaus

- Vajaa 3,3 mrd. euroa, lisäystä 606 milj. euroa vuonna 2016 , kehyskauden lopussa 3,7 mrd. euroa
- Muutos aiheutuu pääasiassa KELA:n toimintakulujen keskittämisestä, asumistuki uudistuksista sekä asumistukimenojen kasvusta.
- Yleisen asumistuen perusteiden tarkistus -21 milj. euroa vuonna 2016 ja -33 milj. euroa vuositasolla
- Eläkkeensaajan asumistuen ja yleisen asumistuen yhdistäminen:
  - Uudet tukipäätökset aiemmin eläkkeensaajien asumistukea saaneille tehdään 30.6.2016 mennessä.
  - Uuden päätöksen mukainen asumistuki astuu voimaan kuuden kuukauden kuluttua päätöksestä.
  - Omaisuus kriteerit otetaan jatkossa huomioon myös yleisessä asumistuessa.
  - Vaikutusten loiventamiseen kohdennetaan vuositasolla 37,5 milj. euroa. Vuonna 2016 loiventamiseen kohdistetaan yhteensä 12,5 milj. euroa.
  - Yleisen asumistuen menot huomioiden uudistus alentaa asumistukimenoja 18,5 milj. euroa 2016 ja vuositasolla 65 milj. euroa.
  - Perustoimeentulotuen menojen arvioidaan lisääntyvän uudistusten johdosta 2016 yhteensä noin 8 milj. euroa, josta valtionosuus on 4 milj. euroa.

Sairausvakuutus

- Valtion osuus 1,2 mrd. euroa, vähennystä 68 milj. euroa vuonna 2016, kehyskauden lopussa 1,2 mrd. euroa.
- Sairaanhoidovakuutuksesta vakuutetut rahoittavat arviolta 1,243 mrd. euron osuuden
- Lääkinnällisen kuntoutuksen saamista helpotetaan +5,6 milj. euroa, julkinen talous +12,5 milj. euroa
- Aikuisten kuntoutuspsykoterapian korvaustasoa korotetaan nuorten kuntoutuspsykoterapian korvaustasolle 1.1.2016 +5,3 milj. euroa, julkinen talous +11,6 milj. euroa
- Ruokavaliokorvaus lakkautetaan -10 milj. euroa
- Matkakorvauksia sekä lääkäri- ja hammaslääkärikorvauksia alennetaan ja AURA-kuntoutuksen voimaantulo perutaan -55 milj. euroa, julkinen talous -124 milj. euroa.

Sairausvakuutus

- Säästöt lääkekustannuksissa vuonna 2016 yhteensä -108 milj. euroa, josta valtionosuus -48,5 milj. euroa.
- Lääkekorvausten valtionosuussäästöstä -26 milj. euroa liittyy keväällä 2015 tehtyyn päätökseen:
  - alkuomavastuun käyttöönotto
  - lääkkeiden peruskorvauksen korotus 35 →40 prosenttiin sekä
  - muut lääkkeiden kustannusten kasvua hillitsevät toimenpiteet
- Lääkekorvausten valtionosuussäästöstä -22,5 milj. euroa uusilla toimenpiteillä:
  - puolet säästöstä kohdistetaan potilaiden alkuomavastuun ja muiden omavastuiden korotuksiin
  - toinen puoli lääkealan toimijoihin, jota koskeva HE on lausunnolla
- Vuodesta 2017 lukien 150 milj. euron säästö lääkekorvauksiin, josta valtionosuus 67,4 milj. euroa. Sisältää 2016 voimaan tulevan 50/22,5 milj. euron säästön.

Sairausvakuutus

- Sairaus- ja vanhempainpäivärahojen määräytymisen tulorajoja ja korvausastetta muutetaan:
  - 70 prosentin korvaustasoon oikeuttavan työtulon rajaa lasketaan
  - vanhempainpäivärahan 30 ensimmäisen päivän ajalta maksettavaa korotettua päivärahaa alennetaan
  - vanhempainlomakausilta karttuvaa lomaoikeutta rajataan.
  - Muutokset alentavat työtulovakuutuksen kustannuksia -65 milj. eurolla, mutta eivät vaikuta valtion osuuteen.
- Uusien lääkkeiden hyväksymiseksi erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon on varattu enintään 8,4 milj. euroa.
- Sairausvakuutuskorvausten maksaminen julkisissa tiloissa annettuun yksityiseen hoitoon jatkuu vuoden 2016 loppuun
- Valtionosuus aikuiskoulutustuesta korvataan vastaavalla valtion takaamalla lainalla 1.1.2017 lukien, -70,0 milj. euroa

Työttömyysturva

- Noin 2,8 mrd. euroa, lisäystä 102 milj. euroa työttömyyden kasvun johdosta vuonna 2016, kehyskauden lopussa 2,5 mrd. euroa.
- Vuorotteluvapaan ehtoja tiukennetaan:
  - säästö vuositasolla koko julkiseen talouteen 50 milj. euroa ja valtiolle 21 milj. euroa.
  - 2016 valtiolle kertyvä säästö arviolta 4 milj. euroa ja muulle julkiselle taloudelle 10 milj. euroa.
- Työttömyysvakuutusmaksua korotetaan vuonna 2016 nykyarvion mukaan yhdellä prosentilla työttömyyden kasvun vuoksi:
  - palkansaajien ja työnantajien maksukorotus 0,5 prosenttiyksikköä
  - Kassoihin kuulumattomien palkansaajien työttömyysvakuutus- maksu kansaneläkelaitokselle peruspäivärahan rahoitukseen.
  - korotuksesta johtuen valtion osuus peruspäivärahan rahoituksessa alenee 46 milj. eurolla.
- Ansiosidonnaista työttömyysturvaa uudistetaan vuoden 2017 alusta alkaen siten, että säästö julkiseen talouteen on 200 milj. euroa, kun muutokset ovat täysimääräisesti voimassa.

Eläkkeet

- 4,3 mrd. euroa, jossa vähennystä 286 milj. euroa vuonna 2016, kehyskauden lopussa 3,9 mrd. euroa.
- Menojen lasku aiheutuu pääasiassa asumistukien yhdistämisestä ja siihen liittyvästä siirrosta
- Takuueläkettä korotetaan vuonna 2016:
  - korotus on noin 23 euroa kuukaudessa
  - kustannusvaikutus asumistukimenojen vähennys huomioon ottaen on 26 milj. euroa.

Kuntien sosiaali- ja terveystalvet

- Lapsiperheiden kotitalvelujen saatavuuden parantamiseen kohdennetaan 10 milj. euroa kunnille 2016 alkaen.
- Lastensairaalan perustamiskustannuksiin viimeinen 25 milj. euroa vuonna 2016.
- Terveysthuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen 15 milj. euroa vuosille 2016-2019.
- Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin 98,6 milj. euroa vuonna 2016, 101,7 milj. euroa kehyskauden lopussa.
- Sote-uudistuksen valmisteluun 0,6 milj. euroa 2016 ja 2017.
- Turvakotitoiminnan menoihin varattu valtion rahoitus kasvaa kehyskaudella noin 13,5 milj. eurosta 17,5 milj. euroon turvakotipaikkojen määrän lisäämiseksi kohti Euroopan neuvoston mukaisen suosituksen tasoa.

Kuntien sosiaali- ja terveystalvet

- Ikääntyneiden ihmisten kotiin tuotavien palvelujen parantamisen ja omais- ja perhehoitajien jaksamisen tukemisen osalta asiaa koskevat hallituksen esitykset valmistellaan keväällä 2016 siten, että muutokset tulevat voimaan vuoden 2016 puolivälissä
- Uudistukseen on varattu vuositasolla 75 milj. euroa 100 % valtionosuudella
- Vaativia toimenpiteitä ja vaativaa päivystystä keskitetään harvempiin terveydenhuollon toimintayksiköihin. Valtionosuus -12,86 milj. euroa 2016 alkaen
- Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) muutoksella toimeenpannaan kansallisesti vammaisia koskevan YK:n yleissopimuksen edellyttämät muutokset +0,82 milj. euroa 2016 alkaen

Muuta

- Veteraanien tukemiseen 232 milj. euroa vuonna 2016
  - Rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahan taso veteraania kohden nousee edelleen noin 50 euroa.
- Sotainvalidien haitta-asterajan lasku 15 prosentista 10 prosenttiin 1.3.2017 lähtien, +5,2 milj. euroa kehyskauden alussa ja +4,2 milj. euroa kehyskauden lopussa.
- Maatalousyrittäjien lomitukseen 20 milj. euron säästö 2016 alkaen:
  - 17 milj. euroa maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin
  - 3 milj. euroa valtion korvaukseen lomituspalvelujen hallintomenoihin

Virastot ja laitokset

- Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten toimintamomentteille vuonna 2016 noin 191 milj. euroa, jossa on huomioitu noin 18 milj. euron vähennykset:
  - Työterveyslaitoksen valtionapu -5 milj. euroa
  - Tutkimuslaitosuudistukseen liittyvät siirrot Suomen Akatemiaan ja valtioneuvoston kansliaan -6,5 milj. euroa
  - Sektoritutkimussäästö -3,1 milj. euroa
  - Toimintameno säästöt yhteensä -3,0 milj. euroa
- Kehyskaudella määrärahataso laskee 180,7 milj. euroon
- STUK:n kansainvälisiin säteily- ja ydinturvallisuutta koskeviin asiantuntijapalveluihin uusi osakeyhtiö vuonna 2016 → Yhtiön osakepääoman ja muun oman pääoman maksamiseen ehdotetaan 1 milj. euron määrärahaa.